

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys [Sailab - MedTech Finland ry]

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Sailab – MedTech Finland ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida apuvälinepalveluiden laatusuositusta ja valtakunnallista lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteita.

Sailab – MedTech Finland ry on terveysteknologian toimialajärjestö. Terveysteknologia tarkoittaa lääkinnällisiä laitteita ja ihmisen ulkopuoliseen diagnostiikkaan tarkoitettuja lääkinnällisiä laitteita.

Sailab pitää myönteisenä, että laatusuositus ja luovutusperusteet muodostavat jatkossa yhden kokonaisuuden, jota päivitetään säännöllisesti. Tämä parantaa ohjeistuksen yhtenäisyyttä ja käytettävyyttä.

Sailab korostaa, että päivityssyklin tulee olla riittävän lyhyt, sillä apuvälinealalla teknologia kehitty jatkuvasti ja uudet ratkaisut voivat merkittävästi parantaa apuvälineen käyttäjien toimintakykyä ja elämänlaatua. Esitämme, että suositukseen kirjataan sitova päivitysaikataulu sekä mekanismi yksittäisten tuoteryhmien tai luokkien nopeammalle päivittämiselle teknologian kehittyessä.

Apuvälineala on pieni ja alan yrityksillä on syvä asiantuntemus omaan toimialaansa ja apuvälineiden käyttäjien tarpeisiin. Parhaimpaan lopputulokseen asioiden valmistelussa päästään dialogilla. Siksi palveluntuottajia kannattaa kuulla jo valmisteluvaiheessa. Sailab esittää, että jatkossa päivitysprosessissa kuullaan myös toimialan palveluntuottajia eli apuvälinealan yrityksiä.

Ehdotamme lisäystä lukuun 2.1. seuraavasti: "Tätä opasta päivitetään säännöllisesti, vähintään 5 vuoden välein tehtävällä kokonaisarvioinnilla. Lisäksi yksittäisiä tuoteryhmiä ja apuvälineluokkia voidaan päivittää nopeammalla aikataululla teknologian kehityksen tai hoitokäytäntöjen muutosten niin edellyttäessä. Päivitysprosessissa kuullaan toimialaa laajasti."

Luovutusperusteet ovat osin tarkoituksenmukaisestikin väljät. Tämä mahdollistaa yksilökohtaisen harkinnan. Luovutusperusteiden tulkinta voi kuitenkin asettaa eri apuvälineiden käyttäjät eriarvoiseen asemaan, kun perusteita tulkitaan eri tavoin eri hyvinvointialueilla. Kustannussäästöt voivat vaikuttaa siihen, millaisia ratkaisuja apuvälineiden luovutuksista tehdään.

Alkuvaiheen kuntoutuksessa eri apuvälinevaihtoehtoja pohdittaessa tulee olla mahdollisuus erilaisten apuvälineiden ja niiden mallien kokeiluun. Suoraan käyttäjälle hankittavien apuvälineiden osalta se voidaan toteuttaa vuokraamalla apuväline potilaan käyttöön. Vuokrauksen avulla voidaan arvioida käyttäjän todellinen potentiaali sekä mahdollisuus kuntoutua eri aktiivisuustasojille. Vuokraajan päättyessä voidaan tehdä hankintapäätös asiakkaan todellisen tarpeen perusteella. Tällä hetkellä hyvinvointialueet usein tulkitsevat luovutusperusteita siten, että tällainen toimintamalli ei ole mahdollinen.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Sailab näkee, että toimintakyvyn määrittely selkeästi on erittäin tärkeää ja pohjana apuvälineiden tarpeen osoittamiselle. Toimintakyvyn tulee olla arviointikriteeri diagnoosin rinnalla apuvälineen tarpeen arvioinnissa. On tärkeä arvioida, miten apuväline tukee toimintakykyä ja apuvälineen käyttäjän elämää. Apuvälineen on tuettava käyttäjän tavoitetta arjen onnistumiseksi.

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälineprosessi-kuva on selkeä. Sailab toivoo, että se on hyvinvointialueilla pohjana ymmärrykselle apuvälineprosessista.

Sailab esittää, että apuvälineen palautus -kohdan jälkeen lisätään kohta apuvälineen poisto. Tämä tekisi näkyväksi sen, että apuvälineiden kierto on rajallinen. Apuvälinepalveluiden tulee osata sääntely; yksilölliseen käyttöön tehtyjä yhdelle asiakkaalle tarkoitettuja välineitä ei voi kierrättää, toisin kuin nyt ajoittain tapahtuu säästöpainneiden vuoksi.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Ammattimaisen käyttäjän vaaratilanneilmoitusmenettely on lakisääteinen velvoite. Sailab ehdottaa uutta muotoilua kappaleeseen, joka alkaa "Apuvälineiden käytön yhteydessä..."

Uusi muotoilu: "Apuvälineiden käytön yhteydessä tapahtuvista vaaratilanteista sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijän tulee ilmoittaa esimiehelleen sekä apuvälinearvion tehneelle hyvinvointialueen yksikölle, jotta apuvälineen käyttöturvallisuutta ja sopivuutta voidaan arvioida ja tarvittaessa ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin. Lisäksi ammattimaisen käyttäjän on lääkinnällisistä

laitteista annetun lain (719/2021) mukaisesti ilmoitettava vaaratilanteesta sekä Fimeaan että valmistajalle tai tämän valtuutetulle edustajalle taikka maahantuojalle tai jakelijalle.”

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Luovutusperusteiden ja palvelusetelin välinen yhteys tulee kirjata selkeästi. Nykyisessä muodossa jää epäselväksi, mitä "tavanomainen apuväline" kattaa palvelusetelin arvon osalta ja mikä katsotaan asiakkaan itse maksamaksi lisäominaisuudeksi.

Sailab esittää, että perusteissa määritellään yksiselitteisesti, mitä palvelusetelin arvo kattaa itse apuvälineen lisäksi. Esimerkiksi sovituksen, käytönopastuksen, takuun ja huollon osalta sekä lakisääteiset velvoitteet (esim. Kanta-maksu). Lisäksi tulee selkeyttää, miten tavanomainen apuväline suhteutuu asiakkaan yksilölliseen tarpeeseen ja miten palvelusetelin arvo päivittyy markkinahintojen sekä teknologisen kehityksen mukana. Myös pitkäaikaisten velvoitteiden, kuten huollon, varaosien ja käyttöiän aikaisen tuen, jakautuminen palveluntuottajan ja hyvinvointialueen välillä tulee määritellä yksiselitteisesti.

Selkeä määrittely vähentää tulkintaeroja hyvinvointialueiden, palveluntuottajien ja asiakkaiden välillä sekä tukee asiakkaan yhdenvertaista kohtelua eri hyvinvointialueilla.

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Sailab esittää, että käsitteistöön lisätään käsite palveluntuottaja. Oppaassa viitataan useissa kohdissa palveluntuottajiin (hankintatavat, palveluseteli, sopimukset, huolto), mutta käsitettä ei ole määritelty. Käsitteen puuttuminen heijastaa laajempaa ongelmaa: palveluntuottajan roolia ei tunnisteta oppaassa riittävästi, vaikka käytännössä merkittävä osa apuvälinepalveluista toteutuu palveluntuottajien kautta.

Sailab esittää palveluntuottajan käsitteen määrittelyksi seuraavaa:

Apuvälinepalveluiden palveluntuottaja on hyvinvointialueen hyväksymä yritys tai toimija, joka toimittaa, sovittaa, huoltaa ja/tai ylläpitää apuvälineitä sekä tarjoaa niihin liittyvää käyttökoulutusta ja asiantuntijapalvelua. Palveluntuottaja voi toimia osana apuvälinepalveluprosessia suoraan hankintana, kilpailutettuna sopimusosapuolena, maksusitoumuksella tai palvelusetelin kautta.

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrennit?

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkodan poistimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

-

Nokela Katri
Sailab – MedTech Finland ry